

บทบาททางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

The Government Role of Sub-District and Village Headman under Local Government Act, (Number 11) of B.E. 2551

สุจิรวัฒน์ ลำตาล*

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ทำให้ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยาวนานถึงอายุ 60 ปี เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกลไกทางการปกครองสามารถตอบสนองความต้องการของรัฐ ส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความต้องการของรัฐมากกว่าการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีพระราชบัญญัติหลายฉบับที่ผ่านมาได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี มาแล้วหลายฉบับ ในส่วนของผลดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีผลงานดีสามารถตอบสนองความต้องการของรัฐได้เป็นกลไกทางการปกครองตามที่รัฐต้องการ ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงมาตรงไปย่อมมีผลกระทบกับประชาชน หรือผู้เสียผลประโยชน์ ไม่ต้องกังวลกับการเลือกตั้งเมื่อหมดวาระลง ส่วนผลเสียการดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานทำให้เกิดการแข่งขันการเข้าสู่ตำแหน่งสูง ความเฉื่อยชาเพิกเฉยต่อหน้าที่ ขยายอิทธิพล บารมี การแสวงหาความร่วมมือเป็นฐานเสียงทางการเมืองให้กับนักการเมืองทุกระดับ มากกว่าการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน การถดถอยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยประชาชนเป็นไปได้ยาก รัฐบาลยังไม่มีมาตรการแก้ไขปัญหาความบกพร่องทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่เหมาะสม การมีอิทธิพลครอบงำประชาชน

เพื่อแก้ไขปัญห ความบกพร่องทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รัฐบาลควรมีมาตรฐานเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประเมินศักยภาพความรู้ความสามารถทางการปกครองเป็นประจำทุกปี

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตัวแทนของประชาชน มาจากการเลือกตั้ง ควรมีวาระการดำรงตำแหน่งเป็นคราวๆ ไป ไม่ควรเกินคราวละ 5 ปี การเลือกตั้ง เป็นการเปลี่ยนแปลงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยสันติวิธีเป็นกระบวนการคัดเลือกผู้นำอีกทางเลือกหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ : บทบาททางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน/พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

*อาจารย์ประจำสาขาการเมืองการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Abstract

The authority structural change of sub-district and village headman based on Local Government Act (Number 11) of B.E. 2551 longed their positions more until they were 60 years old to prepare them as an administrative mechanism and to respond the needs of the government. This made them consider more the government needs than public needs. There were previous many Acts to set them to be in their position until they were 60 years old.

For advantage, the village and headman who had good work performances could be able to respond the government needs as an administrative mechanism that the government needed. To work straightforward could have impact to people or those who had not received the benefits as possible without being worry about the election that time was over.

For disadvantage, to be in their position long caused to political competition to access into their position to be high. To be indifferent, to ignore on duty, to expand influence and charisma, and to search for corporation to be political bastion to politicians in all levels more than get rid of sufferings and make happiness to people. The demotion of the village and headman by people were very difficult. The government did not have measures to resolve the governed problems of them to prevent the bad power and influence covered with people to solve the governed problems of them. The government should have measures and criteria for evaluation of work performance of them and evaluate the governed knowledge efficiencies annually.

The sub-district and village headman were known as a representative of people. They were elected from people. Thus, they should be in position at time, and holding the post of them should not be more than 5 years. Changing the sub-district and village headman with peaceful procedure was regarded as the other process of electing the leader in democratic system.

Keywords : curriculum management, musical aesthetics, professional of music

บทบาททางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2551 (พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2551, หน้า 26) เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ

เนื่องด้วยปัจจุบันได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปโดยรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมควรที่จะได้มีการปรับปรุงกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและบทบาทและอำนาจหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน ให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการบริหาร

ราชการแผ่นดิน และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องตราบัญญัตินี้

จากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฉบับปัจจุบัน มีผลให้ผู้ใหญ่บ้าน ดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี ในอดีตที่ผ่านมาพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เคยกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปีมาก่อนแล้ว การดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลานานในเชิงลบทำให้ผู้นำท้องที่เป็นผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้าน ตำบล มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต ประพฤติมิชอบใช้ตำแหน่งแสวงหาผลประโยชน์ค่าตอบแทนจากประชาชน ซึ่งสภาพปัญหาการปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญคือการวางตัวไม่เป็นกลางของผู้นำ มีการทุจริตในหน้าที่เข้าลักษณะที่เรียกว่า “ทองไหลมา” คือผู้มีตำแหน่งทางการเมืองปกครองได้มาซึ่งเงินทองของมีค่าเป็นค่าตอบแทนโดยไม่ได้เรียกร้อง แต่ในความรู้สึกของผู้ให้ ให้เพื่อต้องการได้รับความสะดวกในการได้รับการบริการจากผู้มีตำแหน่งทางการเมืองปกครอง “เงินลอย” ผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมืองปกครองได้รับค่าตอบแทนโดยไม่ได้เรียกร้องจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือเว้นจากการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้ รวมถึงการใช้ดุลพินิจตามตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นคุณเป็นโทษแก่บุคคล กลุ่มบุคคล รวมถึงการใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองปกครองเรียกร้องเงินทองของมีค่าสิ่งตอบแทนโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของประชาชน และการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมตามเจตนารมณ์ทางการเมืองปกครองท้องที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน (ศรีณยู ชูพินิจ, 2555, หน้า 2)

อำนาจหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน

อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมีดังนี้

1. อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน
2. สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านรวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่
3. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้าน ในการติดต่อหรือรับบริการกับภาครัฐ
4. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อภาครัฐ เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ
5. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของภาครัฐ
6. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยผู้ใหญ่บ้านจะต้องกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรด้วย
7. อบรมและชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการและกฎหมาย ในการนี้สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร
8. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัดป้องกันภัยอันตรายสาธารณะ อันมาโดยฉุกเฉิน รวมทั้งช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย
9. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง
10. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทาง

ราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันและนายอำเภอทราบ

11. ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนภาครัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย (พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551, หน้า 34)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐ คือ ราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับล่างสุดของรัฐและอยู่ใกล้ชิดสนิทกับประชาชนในท้องที่ต่างๆ มีหน้าที่สำคัญคือการช่วยเรื่องการประสานงานต่างๆ เช่น การประชุมประชาชนในเขตหมู่บ้านและการแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ประชาชนรับทราบ เป็นต้น

ในขณะเดียวกันกำนันผู้ใหญ่บ้านก็มีสถานะและมีบทบาทเป็นผู้แทนประชาชน เป็นผู้นำของชุมชน เนื่องจากไม่ได้มีสถานะเป็นข้าราชการของรัฐเต็มตัว อีกทั้งมิได้ทำงานให้แก่ทางราชการเต็มเวลาบทบาทและหน้าที่ดังกล่าวส่งผลให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ต้องดูแลความสุขทุกข์ของประชาชนที่เรียกกันว่า “ลูกบ้าน” ในด้านต่างๆ เป็นอันมาก

การเปลี่ยนแปลงบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 เนื่องจากกระทรวงมหาดไทย เห็นว่าการบริหารการปกครองท้องที่ในปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพ และบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านยังไม่สอดคล้องกับการบริหารราชการแผ่นดินนับตั้งแต่ปี 2535 ที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่ง 5 ปีจนถึงก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติฯ ฉบับปัจจุบันเป็นผลทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่เคยทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ดูแล

รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน ไม่กล้าปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในฐานะเจ้าพนักงานอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากเกรงผลกระทบต่อกะแนนเสียง การทำงานขาดความต่อเนื่อง ทำให้ไม่มีผู้นำตามธรรมชาติที่ราษฎรยอมรับนับถือ ราษฎรเริ่มมีความขัดแย้ง แตกแยก เพราะกฎหมาย เช่น

มาตรา 14 ที่กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีอายุครบ 60 ปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับประชาชน เพราะผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่รับผิดชอบต่อราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งน่าจะสนใจว่าการที่ได้ตำแหน่งโดย “การเลือกตั้ง” แต่หมดวาระ หรือถูกปลดถอด โดยอำนาจอื่นๆ โดยข้าราชการส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ถึงแม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถถอดถอนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ก็ตามซึ่งก็มีโอกาสเป็นไปได้น้อยมากเพราะต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอ รวมถึงการสั่งสมอิทธิพลปลดผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2551 ยังไม่พบว่า มีพื้นที่ใดที่ประชาชนสามารถถอดถอนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ออกจากตำแหน่งได้ (ศรัณยู ชูพินิจ, 2555, หน้า 78)

กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด โดยเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้าน และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่างๆ ถึงแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย จนปัจจุบันและต่อไปในอนาคต จะทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านเพิ่มมากขึ้น

กรมการปกครองเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถ้ามีการเลือกตั้ง จะทำให้เกิดความแตกแยกในชุมชนซึ่งมีกระทบต่อการทำงานหลายด้าน โดยเฉพาะงานวาระแห่งชาติ เช่น ปรายยาเสพติด หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการช่วยเหลือในการป้องกัน ปรายปราม ซึ่เบาแสหรือจับกุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในหมู่บ้าน ตำบล ย่อมทำให้ญาติพี่น้องบุคคลที่เกี่ยวข้องเกลียดชัง ไม่ชอบ และไม่เลือกตั้งเมื่อหมดวาระและลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่ ทำให้คนดีมีผลงานไม่ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง และการเลือกตั้งเป็นสาเหตุหนึ่งของการแตกแยกภายในหมู่บ้าน (ประธาน สุวรรณมงคล, 2552, หน้า 107)

การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีวาระ 60 ปี ค่าตอบแทนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 8,000 บาท กำนัน เดือนละ 10,000 บาท ทำให้การแข่งขันเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งข้างต้น มีการแข่งขันรุนแรง และมีการซื้อเสียงมากรวมถึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการกระจายอำนาจ กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งจนเกษียณอายุ 60 ปี นั้นอาจทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดความห่างเหินกับประชาชนหรืออาจจะเลยมต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่พึงกระทำ เพราะไม่ต้องขอคะแนนเสียงจากประชาชนในระยะเวลาที่ยาวนาน การปลด ถอดถอนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านออกจากตำแหน่งยากมาจากเงื่อนไขของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ทำให้การกระทำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วนไม่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชน รับผิดชอบต่อนายอย่างเดียว

บทบาททางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะ

ปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีทั้งจุดเด่น จุดด้อย สรุปได้ดังนี้ (เสน่ห์ จัยโต, 2552, หน้า 63)

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละหมู่บ้านมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งมีบทบาทในฐานะผู้นำ ตัวแทนของประชาชน ทั้ง 2 ฝ่าย ประชาชนสับสนในบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และการปฏิบัติหน้าที่ต่างฝ่ายต่างทำขาดความร่วมมือซึ่งกันและกัน

2. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดทำทุกหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำทุกปี หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ประชาชนจะให้ความร่วมมือเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาจำนวนมาก หากมีความขัดแย้งกันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ความร่วมมือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ น้อยมาก

3. มักเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการให้ความร่วมมือการประสานงานกัน มีการร้องเรียนกล่าวโทษกัน โดยเฉพาะการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เห็นด้วยจะไม่ให้ความร่วมมือไม่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ทำให้ประชาชนเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาในหมู่บ้าน

4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหัวหน้าคณะ

ฐานเสียง ให้กับนักการเมืองท้องถิ่นถึงระดับชาติ ใช้สิทธิพลครอบงำประชาชนในการเลือกตั้ง ชี้นำให้ประชาชนเลือกบุคคล กลุ่มบุคคลที่เห็นเป็นหัวคะแนนให้การสนับสนุน

5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สามารถสนองตอบต่องานราชการได้เต็มอย่างศักยภาพ เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่ต้องกังวลจะมีผลกระทบกับการเลือกตั้ง

6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เชื้อยชา เพิกเฉยต่อความรับผิดชอบต่อประชาชน ขาดการเอาใจใส่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขต่อประชาชน เพราะไม่มีผลต่อการเลือกตั้ง

7. มีสิทธิพลในกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้านส่วนมากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นประธานกองทุนคัดเลือกญาติ พวกพ้องเข้ามาเป็นคณะกรรมการ กีดกันประชาชนบางกลุ่มไม่ให้เข้าถึงกองทุน หรือพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ แต่อนุมัติให้พวกพ้องของตนจำนวนมาก การเลือกคณะกรรมการ ประธานการอนุมัติเงินกู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

8. เงื่อนไขการประเมินผลการปฏิบัติงาน ถอดถอนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นไปได้ยาก ขาดแนวทางการปฏิบัติ ยังไม่มีระเบียบรองรับการประเมินผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

9. ผลประโยชน์จากการช่วยเหลือลูกบ้าน เช่น ประชาชนเดือดร้อนจากพืชผลถูกน้ำท่วม ภัยแล้ง ต้องแจ้งขอความช่วยเหลือผ่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อรวบรวมความต้องการของเกษตรกรตามระเบียบราชการส่งต่อไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือต่อไป มีการเรียกร้องการปฏิบัติงาน เช่น 10 ต่อ 1 คือ ประชาชน

ได้รับการช่วยเหลือจากส่วนราชการที่ผลิตได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม ภัยแล้งขึ้นทะเบียนไว้ทุก 10 ไร่ ต้องแบ่งให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 1 ไร่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ มีผลกระทบทั้งเชิงลบและเชิงบวก กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อย ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลส่งผลประชาชนที่เสียผลประโยชน์ กระทำผิดกฎหมายเกลียดชังมีผลต่อการเลือกตั้งนำไปสู่ความแตกแยก การดำรงตำแหน่งในพื้นที่เดิมเป็นเวลานานทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขยายอิทธิพล บารมี การแสวงหาความร่วมมือเป็นฐานเสียงทางการเมืองให้กับนักการเมืองทุกระดับ มากกว่าการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนการถอดถอนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยประชาชนเป็นไปได้ยาก

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้งไม่ควรมียวาระการดำรงตำแหน่งยาวนานถึงอายุ 60 ปี รัฐบาล ส่วนราชการควรมีมาตรฐานเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ และศักยภาพความรู้ความสามารถทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง โดยให้ความสำคัญกับประชาชนส่วนราชการภาคสังคมในพื้นที่ มิใช่ส่วนราชการ เพราะประชาชนภาคสังคมในพื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งเชิงลบและเชิงบวกจากการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

การเลือกตั้ง เป็นการเปลี่ยนแปลงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยสันติวิธี หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีผลงานดี เป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ ย่อมได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเลือกตั้ง เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ หากไม่เป็นที่ยอมรับ ของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีผลงาน กระบวนการ เลือกตั้งย่อมเป็นทางเลือกที่ดีในการเปลี่ยนแปลง ตัวผู้นำโดยสันติวิธีอีกทางเลือกหนึ่งในระบอบ ประชาธิปไตยในฐานะที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็น ตัวแทนของรัฐและตัวแทนของประชาชน จึงมี ข้อเสนอแนะดังนี้

1. รัฐบาลควรทบทวนปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ กำหนด อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ดำรงตำแหน่ง เป็นคราวๆ ไม่ควรให้ดำรงตำแหน่งยาวนานถึง อายุ 60 ปี เพื่อลดอิทธิพลของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มี ต่อประชาชน เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถ สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาชน ให้มีความสำคัญในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ ประชาชน

2. รัฐบาลควรกำหนดมาตรฐาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ชัดเจน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านปีละครั้ง โดยให้ความสำคัญ กับประชาชนส่วนราชการในพื้นที่ในการประเมิน รวมถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติ หน้าที่ที่สามารถตอบสนองได้ทั้งส่วนของรัฐบาล ส่วนราชการ ประชาชนและความร่วมมือทุกภาค ส่วนในพื้นที่

3. ส่วนราชการควรกำหนดมาตรฐาน ประเมินศักยภาพความรู้ความสามารถในทาง

การปกครองของกำนันผู้ใหญ่เป็นประจำปี เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถทางการปกครอง ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายกำหนด และ หน้าที่ที่ควรปฏิบัติ

4. รัฐบาลและส่วนราชการ ควรประกาศ ยกย่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีผลงานดี ผ่านเกณฑ์ การประเมินให้ทุกภาคส่วนรับทราบโดยทั่วถึงกัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ความเรียบร้อยดีงามเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับ กำนัน ผู้ใหญ่

5. ส่วนราชการควรให้ความรู้แก่ประชาชน ให้มีความรู้ความเข้าใจต่ออำนาจหน้าที่ทาง การปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ประชาชน ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่

6. ส่วนราชการควรให้ความรู้แก่ประชาชน ในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกณฑ์การประเมินที่ถูกต้อง

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ทำให้ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยาวนานถึง อายุ 60 ปี เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นกลไก ทางการปกครองสามารถตอบสนองความต้องการ ของรัฐ ส่งผลให้กำนัน ผู้ใหญ่ให้ความสำคัญ ต่อการตอบสนองของต้องการของรัฐมากกว่า การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีพระราชบัญญัติหลายฉบับที่ผ่านมาได้กำหนด

ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี มาแล้วหลายฉบับ ในส่วนของผลดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีผลงานดีสามารถตอบสนองความต้องการของรัฐได้เป็นกลไกทางการปกครอง ตามที่รัฐต้องการ ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงมา ตรงไปย่อมมีผลกระทบกับประชาชน หรือผู้เสียผลประโยชน์ ไม่ต้องกังวลกับการเลือกตั้งเมื่อหมดวาระลง ส่วนผลเสียการดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานทำให้เกิดการแข่งขันการเข้าสู่ตำแหน่งสูง ความเฉื่อยชา เพิกเฉยต่อหน้าที่ ขยายอิทธิพล บารมี การแสวงหาความร่วมมือเป็นฐานเสียงทางการเมืองให้กับนักการเมืองทุกระดับ มากกว่าการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนการถอดถอนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยประชาชนเป็นไปได้ยาก รัฐบาลยังไม่มีมาตรการแก้ไขปัญหาคความบกพร่องทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่ไม่เหมาะสม การมีอิทธิพลครอบงำประชาชน

เพื่อแก้ไขปัญหาคความบกพร่องทางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รัฐบาลควรมีมาตรฐานเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประเมินศักยภาพ

ความรู้ความสามารถทางการปกครองเป็นประจำทุกปี

บรรณานุกรม

ประธาน สุวรรณมงคล (2552). **ลักษณะการปกครองท้องที่**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2551. (2551). **คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.

ศรัณยูชูพนิจ. (2555). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาททางการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร**. สารนิพนธ์ ศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

เสน่ห์ จัยโต. (2552). **การบริหารราชการส่วนภูมิภาค**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.